

Отже, реалізація правової політики України у сфері забезпечення прав людини безпосередньо залежить не тільки від міжнародного співробітництва, але й модернізації, вдосконалення правової експертизи національної законодавчої бази як недопущення звуження чи обмеження прав людини.

Використані джерела:

1. Філософія прав людини / За редакції Ш. Госепата та Г. Ломанья; пер. з нім. О. Юдіна та Л. Доронічевої. – К.: Ніка-Центр, 2016. – 320 с. – (Серія «Зміна парадигми»; вип. 13).
2. Змієвська С. П. Деякі актуальні питання правоутворення / С. П. Змієвська // Вісник Академії правових наук України. – 2006. - №1.
3. Эйсман А. А. Заключение эксперта (структура и научное обоснование) / А. А. Эйсман. – М.: Юрид лит., 1967
4. История права человека. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fwgeG7zIWO0&feature=share> (дата звернення: 25.11.19)

Ворона Ю.С.,

курсант факультету підготовки фахівців економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Лантух І.С.,

Викладач кафедри теорії та історії держави і права Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВА НА СВОБОДУ СВІТОГЛЯДУ ТА ВІРОСПОВІДАННЯ

Права людини порушуються весь час та звідусіль, що суперечить як національному законодавству, так і міжнародному. Одним з тривожних обмежень є духовний розвиток людства та свобода релігійних меншин. На розвиток прав і свобод людини, держави і правових систем на формування політичної та правової культури людини істотно впливає релігія, про що нагадує історія розвитку людства.

Створення релігійних вірувань відбувалось з двох боків, з одного за національною ознакою, з другого, під впливом світових релігій, які набули поширення в різних країнах, у тому числі на території України.

Європейський Суд зазначає, що держава є нейтральним та неупередженим посередником та організатором з питань, що пов'язані з різними релігій-

ними культами, зі сповіданням релігій і переконань, в демократичному суспільстві така роль підтримує громадський порядок, релігійну гармонію і терпимості.

Окремої уваги заслуговує необхідність прийняття відповідних правових норм, які регулюють та захищають відносини в суспільстві під час здійснення прав на свободу світогляду та віросповідання. За характером зв'язків між державою і церквою, а також правовим регулюванням та забезпеченням прав і свобод людини у цій сфері в сучасний період Україну можна віднести до демократичних країн, де функціонують багато релігій та вірувань. Право на свободу світогляду і віросповідання виражене у ст. 35 Конституції України, яке слід розуміти як можливість самостійного та вільного вибору об'єкта вірувань та їх відповідного змісту. Реалізуючи це право, громадяни можуть без перешкод сповідувати будь-яку релігію, або не сповідувати жодної, вивчати релігійну літературу, встановлювати і підтримувати міжнародні зв'язки, бути членом релігійних організацій, безперешкодно проводити ритуальні обряди, право на релігійну освіту, право змінювати релігію, право пропаганди релігії. Зазначені права надають людині захист від примусу до релігії або заборони, тобто переконання цей вільний вибір [3].

У міжнародному законодавстві широко простежується закріплення свободи світогляду і віросповідання, передусім у ст. 18 Загальної декларації прав людини, ст. 18 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р., у 9 ст. Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., у ст. 1-3 Декларації про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на ґрунті релігії і переконань від 1981 р. тощо [2].

Право на свободу віросповідання є одним з найдавніших фундаментальних прав, визнаних у міжнародному праві. Сьогодні консенсус із приводу охорони цієї свободи відображений у міжнародній практиці, та не гарантує особі право поводити себе у публічній сфері так, як приписує її релігія. Наприклад, Європейський Суд у справі «Лейла Шахин проти Турції» від 10 листопада 2005 р. визнав, що носіння хіджабу у навчальних закладах суперечить суспільному порядку, тому заборона його носіння не є порушенням прав на віросповідання. Окрім цього, визначив, що навчальні заклади мають більш світський характер і зазвичай визначають одяг для студентів. У справі «S.A.S. проти Франції» 2014 р. щодо носіння хіджабу, яке прикриває обличчя, суд зауважує, що добровільне та систематичне приховування обличчя створює проблеми, оскільки це взагалі аж ніяк не відповідає чинному у французькому суспільстві основоположному принципу «жити разом». Конституційний Суд Португалії вирішив, що обов'язок держави полягає не тільки в дозволі існування релігій, а й у співпраці з такими релігіями, позаяк релігійні потреби мають бути забезпечені державою. У справі «Ватсон проти Джонс» Конституційний суд США заборонив втручання держави та її органів у внутрішньо церковні справи. В практиці Європейського Суду є

випадок коли засудженому не дозволяли ходити на службу до церкви у визначений для цього час. Справа в тому, що цей засуджений повідомляв правоохоронним органам про дії інших, що порушували порядок. Тому, аби уникнути конфлікту та гарантованому заворушенню суд визнав та обмеження допустимим.

Європейський Суд сформоване поняття «абсолютна свобода думки, совісті, релігії» з огляду на те, що ст. 9 Конвенції не передбачає жодних обмежень, за винятком свободи відкрито сповідувати свою релігію чи переконання. У Міжнародному пакті про громадянські та політичні права визначено, що свобода віросповідання не підлягає обмеженням, але виключення встановлюються законом, яке пов'язане з охороною суспільної безпеки, порядку, здоров'я і моралі. Така норма переплітається з національним законодавством, а саме ч. 2 ст. 35 Конституції України, закріплено, що здійснення права на свободу світогляду і віросповідання може бути обмежене законно в інтересах захисту інших осіб. Відповідно до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» обмеження діяльності релігійної організації можливе лише у судовому порядку. До того ж, обмеженню підлягають релігійні та інші права в умовах воєнного та надзвичайного стану. [4].

Право на свободу світогляду та віросповідання суттєво залежить від правильно визначеної системи реалізації. Проаналізувавши всі аспекти цієї теми, можна підсумувати, що таким механізмом є національне законодавство, де головним є Основний Закон нашої Держави – Конституція України, зокрема її втілення у 35 статті. Звісно, що не менш важливим у механізмі регулювання цього питання є міжнародні акти та міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і які відповідно до Конституції є частиною національного законодавства. Тобто, можна констатувати, що в законодавчій системі нашої держави, є правові норми, котрі стосуються свободи світогляду та релігійних організацій. Таким чином, наявність інституту законодавства є основою юридичного забезпечення свободи світогляду і віросповідання. Питання захисту прав людини в Україні набуло загальносуспільного масштабу і політичного значення.

Використані джерела:

1. Рішення Ради Європи Європейського суду з прав людини від 29.06.2004 р. «Лейла Шахін проти Туреччини» та «Зейнеп Текін проти Туреччини» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/980_326
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свободи (Рада Європи, 4.11.1950 р.) URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України, № 30, ст. 141.
4. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України № 25 поточна редакція від 31.01.2019р.; URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/987-12>
5. Дахова І. І. Зміст права на свободу совісті та віросповідання // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2016. № 4. С. 107–112. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_4_19.pdf.